

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

(ВЛАСНИК МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА)

"ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИХ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу октобру 1912. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава, Управе града Београда, градских и среских судова, у току месеца октобра тек. год. извршено је у Србији:

1. Убиства	28
2. Детоубиства	5
3. Нехотичних убиства	3
4. Покушаја убиства	15
5. Разбојништва	7
6. Силовања	1
7. Тешких телесних повреда	5
8. Паљевина	37
9. Опасних крађа	93
10. Злонамерних поништаја туђих ствари	10 ¹⁾

Од изложених дела пронађено је:

Убиства	25 или	89·2%
Детоубиства	3	60·0%
Нехотичних убиства	3	100·0%
Покушаја убиства	14	93·3%
Разбојништва	5	71·7%
Силовања	1	100·0%
Тешких тел. повреда	5	100·0%
Паљевина	10	27·2%
Опасних крађа	42	45·1%
Злонамер. поништаја туђих ствари	5	50·0%

Највећи број убиства извршен је ваљким оружјем (16), оштрим оруђем (6), тупим (4), даљењем (1) и за један случај оруђе непознато.²⁾

¹⁾ У месецу октобру прошле године било је:

1. Убиства	42
2. Детоубиства	2
3. Нехотич. убиства	4
4. Покушаја убиства	29
5. Разбојништва	17
6. Силовања	1
7. Тешких телесн. повреда	23
8. Паљевина	107
9. Опасних крађа	100
10. Злонамерних поншт. туђих ствари	13

²⁾ Нађен леш непознатог човека.

Узроци њиховом извршењу леже: у међусобној свађи за 15 случајева, у освети за 6, у користољубљу за 2, у одбрани имовине за 1, у љубомори за 1 и за 3 случајева узроци су непознати.

Посматрана према местима у којима су извршена изложена убиства јављају се: у срезу јабланичком 6, у срезу грочанском 2, у срезу лесковачком 2, у срезу зајечарском 2 (1 непронађено), и по 1 у срезовима: колубарском округа ваљевског, крагујевачком, лепеничком, брзопаланачком, копаоничком, нишавском, поцерском, мачванском, звишском, љубићском, заглавском (непронађено), прокупачком (непронађено), рачанском, драгачевском, студеничком и у вароши Пироту.

Детоубиства су извршена по 1 у срезовима: тамнавском (непронађено), неготинском, бањском, љубићском и у вароши Београду (непронађено).

Нехотична убиства извршена су по 1 у срезовима: трстеничком, темнићском, и орашком.

Покушаји убиства извршени су: у срезу јабланичком 2 (1 непронађено), у срезу лесковачком 2, у срезу алексиначком 2, у срезу пожаревачком 2 и по 1 у срезовима: колубарском округа београдског, тамнавском, поречком, сврљишском, нишском, подунавском и бољевачком.

Сва ова дела извршена су већином у међусобној свађи и освети.

Разбојништва су извршена по 1 у срезовима: космајском (непронађено), јабланичком, јадранском, звишском (непронађено), љубићском, јасеничком округа смедеревског и трнавском.

Силовање је извршено 1 у срезу бољевачком.

Тешке телесне повреде извршене су по 1 у срезовима: тамнавском, сврљишском, нишском, заглавском и зајечарском.

Паљевине су извршене: у срезу сврљишском 7 (3 пронађене), у срезу деспотовачком 4, у срезу ресавском 3, у

срезу зајечарском 3, у срезу колубарском округа београдског 2 (1 пронађена), у срезу алексиначком 2, у срезу нишском 2 (1 пронађена), у срезу нишавском 2 (обе пронађене), у срезу мачванском 2 и по 1 у срезовима: тамнавском, масуричком, лепеничком (пронађена), неготинском, поречком, лужничком, посаво-тамнавском, звишском (пронађена), моравичком и жичком (пронађена).

Вредност свих ових паљевина износи око 3.300 динара.

Опасне крађе извршене су: у вароши Београду 17 (7 пронађених), у срезу тамнавском 7 (4 пронађено), у срезу колубарском округа ваљевског 5 (1 пронађена), у вароши Крагујевцу 4 (3 пронађене), у срезу зајечарском 4, у срезу расинском 3 (све пронађене), у срезу сврљишском 3, у срезу нишском 3 (2 пронађене), у срезу пожаревачком 3 (1 пронађена), у срезу бољевачком 3 (2 пронађене), у срезу црногорском 3 (1 пронађена), у срезу драгачевском 3, у срезу грочанском 2 (обе пронађене), у срезу врачарском 2 (1 пронађена), у срезу пољаничком 2 (обе пронађене), у вароши Нишу 2 (1 пронађена), у срезу нишавском 2, у срезу поцерском 2, у срезу мачванском 2, у срезу звишском 2, у срезу тимочком 2 (обе пронађене), у срезу жичком 2 (1 пронађена) и по 1 у срезовима: космајском (пронађена), посавском округа ваљевског (пронађена), јабланичком (пронађена), масуричком, крагујевачком (пронађена), лепеничком (пронађена), неготинском, бањском (пронађена), алексиначком (пронађена), лужничком, посаво-тамнавском, таковском, орашком (пронађена), прокупачком (пронађена) и трнавском.

Вредност свих ових крађа износи око 11.500 динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари било је: у срезу тамнавском 2, у срезу деспотовачком 2 и по 1 у срезовима: пољаничком (пронађен), вишском (пронађен), сврљишском, мачванском (пронађен), црногорском (пронађен) и у вароши Нишу (пронађен).

Вредност свих уништених ствари износи око 600 динара.

Поред изложених дела у току месеца октобра тек. године извршено је у Србији и 5 самоубиства и то по 1 у срезовима: пчињском, жупском, бањском, алексиначком и подунавском.

Највећи број самоубиства извршен је: вешањем 4 и ватреним оружјем 1.

Узроци њиховом извршењу леже: у душевном растројству за 1 случај, у страху од казне за 1; и за 3 случаја узроци су непознати.

Покушаји самоубиства извршени су: у вароши Београду 3 (скакањем у воду, оштро и тровањем; рђав домаћи живот и за 2 случаја страх од казне).

Општи преглед до сад изложених дела овакав је:

Текући број	О К Р У З И	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаја убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљењине	Опасне крађе	Злонамерни пониптаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	2	—	—	1	1	—	—	—	5	—	—	—
2	« вљевски	1	1	—	1	—	—	1	3	13	2	—	—
3	« врањски	8	—	—	4	1	—	—	1	4	1	1	—
4	« крагујевачки	2	—	—	—	—	—	—	1	6	—	—	—
5	« крајински	1	1	—	1	—	—	—	2	1	—	—	—
6	« крушевачки	1	—	1	—	—	—	—	—	3	—	1	—
7	« моравски	—	—	1	—	—	—	—	7	—	2	—	—
8	« нишки	—	1	—	4	—	—	2	11	10	3	2	—
9	« пиротски	2	—	—	—	—	—	—	3	3	—	—	—
10	« подрински	2	—	—	—	1	—	—	3	5	1	—	—
11	« пожаревачки	1	—	—	2	1	—	—	1	5	—	—	—
12	« руднички	1	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—
13	« смедеревски	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	1	—
14	« тимочки	3	—	—	1	—	1	2	3	9	—	—	—
15	« топлички	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
16	« ужички	1	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—	—
17	« чачански	2	—	—	—	1	—	—	2	6	—	—	—
18	Управа града Београда	—	1	—	—	—	—	—	—	17	—	—	3
Свега:		28	5	3	15	7	1	5	37	93	10	5	3

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 7. децембра 1912. године АБр. 1493, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ЗАДРУЖНО НАСЛЕДНО ПРАВО ПО ГРАЂАНСКОМ ЗАКОНИКУ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(НАСТАВАК)

Законодавац, у §-у 528., говори само о малолетној деци-синовима. *Quid* ако су у питању синови пунолетни који се, у времену очеве смрти, нађу изван задружне куће? Ми кажемо: изван задружне куће, јер овде није реч о оној кући у којој живи отац са својим синовима, и у опште са својим потомством, и која се сматра за инуюску, зато што у имовини нико од синова, унука итд. нема удела. Ту се, наравно, не могу применовати прописи о наслеђивању у задрузи већ прописи о наслеђивању у инуюској кући. Стога се, у оваквим случајевима, нема, код наслеђа, да води ра-

чуна о томе да ли се који од синова, и уопште мушких потомака *de cuius*-а, не налази, у моменту смрти његове, изван куће овога, нити се §. 528. тиче инуюских кућа.

Треба, на мало час постављено питање, одговорити да ће се §. 528. применити, и из истих разлога, и на пунолетне синове који се, у времену смрти њиховога оца који је био у задрузи, налазе изван задружне куће, и то без обзира на то: да ли, у задружној кући, *de cuius* има још мушке деце или не, као и без обзира на то да ли су та деца или не у задружном односу у тој кући. Индиферентно је и то зашто се дотични пунолетни син налази, у реченом моменту, изван задружне куће: да ли је то из неког разлога који га правда (н. пр., он је у сталном кадру на изслужењу свога војног рока) или је обрнути случај (н. пр., он је кућу задружну напустио самовољно — §. 513. Грађ. Зак.).

Овим смо ми уједно одговорили и на питање: да ли ће из наслеђа очевога бити искључен, по §-у 528. Грађ. Зак., онај

син који оделито живи а у корист сина или синова који су са оцем били у задрузи, питање које смо ми, до сада, у овом свом раду два пута већ постављали? Ми знамо да јуриспруденција на исто питање одговара афирмативно, примењујући и у том случају §. 528.. Јуриспруденција погрешна, с погледом на овај исти пропис, који је хтео, као што смо то већ објаснили, уопште изузети мушку децу од примене принципа да је сродство у задрузи јаче од сродства изван задруге. Малолетни синови који се, у моменту смрти очеве у задрузи, налазе са матером изван задруге, нису, по правилу, задругари, па опет наслеђују свог оца, зашто не би онда наследио и оделит син, онај који живи одвојен? Кад одсуство својства задругара не смета малолетном сину да буде претпостављен сродницима у задрузи, односно да се изравна са синовима у задрузи, зашто да одсуство тога својства смета пунолетном оделитом сину? Даље, ми смо видели разлог одредбе §-а 528. Грађ. Зак. о малолетним синовима, и тај разлог говори, такође, и у прилог оделитог пунолетног сина. Јер, ако би синови, очеве задругари, могли да искључе свог оделитог брата, очевог сина, по §-у 528., онда би тако исто било и у случају да *de cuius* који има оделитог сина умре у задрузи не са синовима већ са даљим сродницима: и ови би искључили тог сина. Док сами синови који се, у моменту очеве смрти, затеку са њим у задружној заједници не могу да искључе из наслеђа очевога свога малолетног брата који није ни њихов ни очев задругар (ми ово последње претпостављамо), па чак ни онда ако се он, у тренутку отварања наслеђа, не налази у задружној кући (в. одредбу §-а 528. Грађ. Зак. о наслеђивању малолетно мушке деце), дотле би даљи сродници *de cuius*-а могли, као његови задругари, искључити његовог рођеног оделитог сина! Нелогичност коју ми нити бисмо могли разумети нити за њу има икакве подлоге у закону.

Нелогичност та, која би постојала и без Закона од 28. Новембра 1859. год. о праву наслеђивања женске деце, после тога Закона била би још већа. И заиста, по овом Закону не може више задруга да искључи кћер онога који је у задрузи умро: кћи је преча од задруге. И кћи је преча од ове у сваком случају, било да се је у моменту смрти очеве нашла у задружној кући било да је више ту није било, зато што се је била удала, или је уопште из задружне куће отишла (н. пр. отишла је у неки град у службу). И када је тако, онда како би се могла схватити солуција по којој би задруга била, у наслеђивању *de cuius*-а, јача од оделитога сина овога, без обзира на то да ли је *de cuius* умро у задрузи са неким другим својим синовима или са неким даљим сродницима? Ми знамо колико је наш наследни систем повластио синове према кћерима, међутим овде би било обрнуто: овде би кћери биле привилегисане према синовима, јер док би задруга могла да искључи из наслеђа оделитог сина, она не би могла искључити удату кћер. Сигурно је, дакле, да је горња јуриспруденција нео-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

снована и да су синови, у наслеђивању очеве заоставштине, и овде увек на равној ноzi, онако исто као и код инкоснога наслеђивања.

6°. §. 529. Грађ. Законика: *Девојке у задрузи*. Положај женске деце у задрузи, у погледу наслеђа, био је регулисан §. 529. Грађ. Законика, који је овако гласио: „Девојке у задрузи заостале, кућа задружна да има садржавати, и у своје време пристojно удати, по постојећем обичају“. Дакле, без обзира на сродство између *de cuius*-а и девојке у задрузи, ова није могла де *cuius*-а наследити, њу је задруга искључивала, и ако би она била у даљем степену сродник него девојка.

Пропис овај, §. 529., није мислимо, никакво проширење §-а 528. првога става: он је само његова строга примена. И зашто, шта вели први став §-а 528? Он каже: прече је, код наслеђа, сродство у задрузи од сродства изван задруге, па ма ово било и у ближем степену. Ми смо већ раније довољно инсистирали на томе: да *сродство у задрузи* не значи то да онај који је сродник са *de cuius*-ом буде, нађе се, просто у задружној кући, већ је, за појам сродства у задрузи, потребно ово: да је *de cuius*-ов сродник био у исти мах и његов задругар. Ако он ово последње својство није имао, он се не може сматрати као „сродник у задрузи“, он је „сродник изван задруге“, и ако се он фактички, у моменту отварања наслеђа, десио у задружној кући. Примењујући ово резоновање на случај да је умрли у задрузи оставио, као најближег сродника, једну девојку, ова га не може ипак наследити, зато што она није задругар *de cuius*-ов: женска лица не могу, то знамо, бити задругари. Међутим, један сродник који није задругар, није у смислу §-а 528., у задрузи, већ је он изван задруге, због чега ће га задруга искључити, при свом том што је он у ближем степену сродства са *de cuius*-ом.

Г. А. Ђорђевић вели: „Удата, пак, женска деца задругара немају то право (— право наслеђивања —) по првом ставу §. 528. зато, што живе *изван задруге*“ (Ор. cit., стр. 130.). Г. Ђорђевић, изгледа по овом цитату из његове књиге о задрузи, мисли да речи: „сродство у задрузи“ и сродство „изван задруге“, које се налазе у почетку §-а 528. значе: сродника који живи у задружној кући и сродника који живи изван задружне куће. У самој ствари, „сродство у задрузи“ тиче се сродника који је, са *de cuius*-ом, у задружном односу, који је његов задругар, па ма се он налазио, у времену отварања наслеђа, фактички у кући задружној (н. пр., то је студент који је на школовању у иностранству), а сродство „изван задруге“ односи се на сродника који није задругар *de cuius*-у, који са њим није у задружном односу, па ма се он налазио, у тренутку смрти *de cuius*-а, у задружној кући. Такве су специјално девојке у задрузи: оне живе у задружној кући, али су ипак сроднице „изван задруге“, јер нису *de cuius*-у задругари. Као што видимо, место где се сродник налази у тренутку смрти *de cuius*-а није релевантно за појам: да ли је тај сродник задругар

овога или не, о коме својству, задругарству, законодавац једино овде води рачуна, јер, са ове тачке гледишта, равнодушна је ствар да ли се сродник *de cuius*-ов налази или не физички у задружној кући. И ако законодавац искључује девојке из наслеђа у корист задруге, то је, као што смо и горе казали, зато што су оне изван задруге, што нису задругари, а сродство задругара јаче је него сродство незадругара. Управо, §. 529. био је, после §. 528. који је поставио принцип искључења сродства изван задруге (сродство онога ко није задругар) у корист сродства у задрузи (сродство онога који је задругар), непотребан: на основу самога тога принципа, дакле и без §-а 529., знало би се да девојке не могу наследити као сродници изван задруге (сродници незадругари). По истом основу не наслеђују, наравно, и удате женске: оне су искључене не зато што су, удајом, изишле из задружне куће, већ зато што немају карактер задругара, а овај карактер нису имале ни пре удаје: са ове тачке гледишта, њихова је удаја била индиферентна: оне су и пре тога биле „изван задруге“.

Најзад, онај разлог: одржање задруга и овде се је истицао. Пошто девојке нису остајале у задрузи већ су се удавале, то би, да је законодавац и њима био огањантовао право наслеђивања, задруга често пута претрпела парциелну деобу: после удаје девојка, сада удата жена, тражила би одвајање свога дела у задружном имању, како би га могла уживати, односно муж би ово тражио да би, на женином имању, могао вршити свој мужевљев узусфруктус (§. 766. Грађ. Зак.) односно право из §-а 771. Грађ. Зак..

По §. 529. девојке у задрузи имале су, дакле, само право на издржање и пристojно удомљење, по постојећем обичају. У осталом, то је било довољно: омогућити девојкама удају пристojним удомљењем. Даље им није више ништа требало, пошто су оне, у задрузи у коју су удајом улазиле, налазиле све остале животне потребе. Организација српске породице није била индивидуалистичка да се је осећала потреба, у погледу девојака, за миразом и наслеђивањем.

Живојин М. Перић.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

О ИСТУПИМА

од

Д-Р ТОМЕ ЖИВАНОВИЋА

(НАСТАВАК)

13. Мајстор, који правећи или оправљајући какву зграду са соака пропусти поставити напоље знак, по коме би се мимопролазећи од могућих повреда чувати знали“.

а) Радња се састоји дакле у *неостављању соака знака* при прављењу или оправци какве зграде са улице, који би

пролазнике опомињао, да се чувају од могућих повреда.

б) Могућ је *идеалан стицај* између овог иступа и убиства или телесне повреде.

в) *Кривац*.

1° Као извршилац се сматра мајстор, који прави зграду или је оправља.

2° *Виност* није потребна. В. 1 б.

14. Ко материјал за грађење куће или друге какве зграде ноћу на улици остави или би темељ или друге рупе ископао, па би пропустио то место ноћу фењером осветлити или заградити, како би се мимопролазећи чувати могли“.

а) Радња се састоји дакле у *неосветљавању* или *неограђивању* места на улици пред каквом зградом, где је материјал за грађење исте остављен или где су темељи или друге какве рупе ископани.

1° Ово важи наравно и за случај, кад је материјал намењен за оправку куће.

2° Ако је оно место било осветљено, али се светлост у току ноћи угасила, постојаће ипак овај иступ, ако је гашење проузроковано каквом радњом лица у питању. Тако било би узрочне везе н. пр. онда, кад је насуо мало гаса у лампу, или кад је фењер био разбијен, а он га није оправдио.¹⁾ Не би пак било узрочне везе, кад се је фењер разбио услед какве олује.

б) Овај иступ може бити у *идеалном стицају* с телесном повредом и убиством.

в) *Кривац*.

1° Докле се код иступа из претходне тачке вели, да се као *извршилац* сматра само мајстор, дотле се код овог иступа вели: „ко...“ Према томе има се узети, да је извршилац онај, који има *дужност* осветљавања оди. ограђивања. Ову дужност имаће мајстор онда, кад се он према уговору са сопствеником има старати о свим набавкама материјала и радне снаге тако да има предати сопственику готову кућу.²⁾ Иначе она дужност припада сопственику, те би он тада био извршилац.

2° *Виност* није потребна. В. 1 б.

15. Ко би јапијом, бурадма, сандуцима и другим стварима улицу или пут закрчио да други проћи не могу или би у вароши ноћу такове на улицу оставио“.

а) Радња се састоји дакле:

1° У *закрчивању улица или путева јапијом, бурадма, сандуцима и другим стварима* тако да други проћи не могу.

(1) Без значаја је дакле, да ли су улице и путеви закрчени варошки или сеоски.³⁾

(2) Без значаја је, каквим је стварима пут закрчен, тако да овде спада и закрчивање колима, у колико се је оно догодило противно уредби о саобраћају на јавним путевима.⁴⁾

1) Уп. Урошевић 343.

2) Уп. Ценић 822/3.

3) С обзиром на то, што се и у § 338 т. 5. к. з. говори о закрчивању путева и што се у другом случају из т. 15 (в. ниже 2°) говори само о варошким улицама, Ценић (823) узима, да се и овај случај закључивања односи само на варошке путеве, а да за сеоске важи § 338 т. 5. к. з. Тако и Урошевић 343.

4) Уп. Frank § 366 IX.

3) За постојање овог иступа није потребно, да је неко заиста био спречен да употреби закључени пут. Довољно је дакле, да се је саобраћај тим путем могао очекивати, те да је према томе неко могао бити спречен.

(4) Без значаја је, да ли због закључивања пута не могу проћи кола или само пешаци.¹⁾

2° Или у остављању ноћу на улици у вароши јашике, буради, сандука или других ствари.

(1) Без значаја је дакле овде, да ли је услед остављања ствари на улици ова закључена за саобраћај или не.²⁾

(2) Ствари треба да су остављене на улици варошкој.

(3) Ствари треба да су остављене на улици ноћу. О појму ноћи в. Посебни Део књ. I § 46 I 5 а,

б) Овај иступ може бити у идеалном стицају с убиством и телесном повредом.

в) *Кривац.*
1° Као извршилац се има сматрати и онај, који је био дужан да ствари, којима је улица закључена, склони, па то није учинио. Ову дужност има онај, који има стварну власт располагања тим стварима.³⁾ Тако ствари, које је послуга на улици оставила, дужан је господар да склони.

2° *Винос* није потребна. В. 1 б. Но у случају извршења нечињеном под 1° наведеном потребна је наравно свест о томе, да су ствари остављене на улици. Да ли је пак овакав извршилац пропустио свесно, да их склони или услед заборава, без значаја је.

16. *Механица, који би кола путничка, од којих се газда или стока теглећа код њега храни, на сокаку ноћу оставио*⁴⁾.

а) *Радња* се састоји дакле у остављању путничких кола на улици од стране механиције, код кога се „газда“ или његова теглећа стока храни.

1° Потребно је дакле, да се газда или његова стока теглећа храни код механиције, т. ј. или да је газда одсео код механиције, или да је оставио код њега стоку, која вуче његова кола. Према томе не би постојао овај иступ, кад би се газда само тренутно у кавани задржао, н. пр. да би попио нешто или нешто купио.⁴⁾

2° Под „газдом“ се има разумети *притежалац* кола, који их је дотерао. Није дакле потребно да је он и сопственик.⁵⁾

3° Овде спадају и аутомобили као и остала кола, која се покрећу каквом природном снагом.

б) *Кривац.* В. 1 б.

17. *Колари, ковачи, качари, који у вароши кола или бурад ноћу на улици оставе*⁶⁾.

а) *Радња* се састоји дакле у остављању кола или буради ноћу на улици у вароши

од стране колара, ковача или качара. Овај је иступ, као што се види, нарочита врста иступа из т. 15 ст. 2.

б) *Кривац.*

1° *Извршилац* може овде бити само колар, ковач или качар.

2° *Винос* није потребна. В. 1 б.

18. *Ко без дозволења власти полицијске у вароши кућу или другу какву зграду подиже, или пошто је развалио, понова оправља, означену линију не држи или басамаче или приземне прозоре на сокак испушта*⁷⁾.

а) *Радња* се састоји дакле у:

1° *Подизању какве зграде у вароши без одобрења полицијске власти.* Према закону од 16 јуна 1866 куће у варошима и варошницама могу се подизати само по утврђеном регулационом плану (§ 8), и о томе се имају старати полицијске власти.¹⁾ Зато се сваки, који хоће да прави ма какву зграду, има да обрати полицијској власти, да му се одреди регулациона линија, другим речима да му одобри подизање зграде на извесној регулационој линији. Прва радња код иступа из т. 18 састоји се дакле у истражењу овог одобрења. Суд није надлежан да испитује, да ли је регулациона линија тачно одређена.²⁾

2° Или у *непридржавању од власти означене регулационе линије.* Ова радња претпоставља дакле, да је тражено и добијено одобрење од полицијске власти.

3° Или у *испуштању степеница или приземних прозора*³⁾ на улици. Ова радња је дакле само један облик непридржавања од власти означене регулационе линије.

б) *Кривац.* В. 1 б.

1° Као *извршилац* се сматра *сопственик*⁴⁾

2° *Винос* није потребна. В. 1 б.

в) *Казна.*

»Поред казни, вели се у ст. 2, и радња ће се зауставити или порушити, у колико прелази линију или правило зидања по варошима».

19. *Ко трешну кућу или другу какву зграду, која са падежу клони, на опомени полицијске власти не сруши или не утврди онако, како је од стручњака предложено*⁵⁾.

а) *Радња* се састоји дакле у *нерушењу или у неутврђивању сходно предлогу стручњачком зграде, која је склона паду, према наредби полицијске власти.*

1° Да ли је зграда заиста склона паду, утврђује полицијска власт преко свог инжењера, а по чијем предлогу она има наредити сопственику или рушење исте или утврђивање на начин одређен од инжењера.

2° Без значаја је, да ли је зграда варошка или сеоска.

1) В. Полицијски Зборник 117 (36. XIX 19) за наведени закон и 536 за распис министра грађевина од 23 маја 1864.

2) Уп. Frank § 367. XVI.

3) »Под приземним прозорима, вели *Ценић* (824), разуму се они, којих шупљина у сокак уђе, те сам сокак завата, као што многи такве прозоре за подрум праве».

4) Према § 367. т. 15. немачког к. з. и мајстор.

3° Против наредбе („опомене“) полицијске власти сопственик се не може жалити вишој *уравној* власти (§ 329 т. 19 ал. 2 ст. 1). Но он се може жалити *првостепеном суду*. Тога ради он мора пре свега изјавити полицијској власти, да њена „опомена“ није основана и тада „мора у року од осам дана тражити код надлежног првостепеног суда, да се иста зграда средством три вештака — стручних лица — које ће суд сам именовати, о трошку сопственика прегледа, и како они вишином гласова нађу, тако ће полицијска власт ствар и решити“ (ал. 2 ст. 2). Као што се види, суд је по жалби *дужан* именовати комисију. Но против овог решења вештака има места жалби првостепеном суду, у року од три дана (ал. 3). Решење првостепеног суда је извршно (ал. 4).

2. *Кривац.* В. 1 б.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

ПОЛИЦИЈСКА ТЕХНИКА

Полицијска Техника, која је до скоро идентикована са *Научном Полицијом*, постала је крајем прошлог века под утицајем Ломброзове Криминалне Антропологије и Бертилоновог система за идентификовање криваца, који је дефинитивно формиран 1882 год.

Са развојем Криминалне Антропологије, која је последње четврти прошлог века створила читаву револуцију у научном свету својим појмовима о злочинцу, злочину и његовим узроцима, осетила се потреба за реформом полиције, као уставне која има врло великог утицаја на растење и опадање криминалитета, а са генерализацијом Бертилоновог система за идентификацију, јавили су се први технички радови у домену полиције, који су се постепено усавршавали и умножавали све до наших дана.

Потребу за реформом полиције први су истакли италијански криминалисти: Ломброзо, Алонги, Фери и остали Ломброзови ученици, а њима су се одмах придружили и криминалисти осталих цивилизованих земаља.

На полицију и њене органе, о чијем професионалном образовању до овог времена нико није водио рачуна, и које је поглавито почивало на рутини, отпочела су одједном обраћати нарочита пажња, која је најзад доспела и у програме међународних конгреса.

Августа месеца 1895 год. одржан је у Линцу шести конгрес међународног удружења за кривично право и на њему је, мимо осталих, изражена и ова жеља:

»Да би се криминални органи што боље формирали и припремили за вршење својих функција, желети је да не буду упуштени само са текстовима кривичних закона, већ да им се, било путем факултативних курсева за студенте, било путем специјалних курсева за младе правнике практичаре, даду много пространија и темелнија знања о општим узроцима зло-

1) Уп. *Ценић* 823.

2) Уп. *Ценић* 823.

3) Уп. *Frank* § 366 IX. — У § 366 X 9 немачког к. з. овај случај извршења се изрично помиње.

4) Уп. *Ценић* 823.

5) Уп. *Урошевић* 343.

вима, његовим злочиначким светом и најпрактичнијим и најбољим методама за истраживање злочина и примену казне.⁽¹⁾

На шестом међународном конгресу за Криминалну Антропологију, који је одржан у Турину 1906 год., изражена је жеља да Полицијска Техника буде саставни део универзитетске наставе, а на прошлогодишњем криминално-антрополошком конгресу у Келну тражено је да се уставове професионалне школе и за ниже и за више криминалне органе.

Жеља криминалиста, изражена на конгресу у Линцу, није остала без дејства. Убрзо по овом конгресу отпочето је у појединим већим европским центрима организовање полицијске наставе у облику привремених или сталних курсева и школа, а на правним факултетима у Риму и Лозани створене су нарочите катедре за Полицијску Технику. Може се слободно рећи, да данас нема ниједног већег европског или америчког центра, у којима не постоје специјални курсеви или сталне полицијске школе за стручно и техничко образовање полицијских и истражних судских органа за успешну борбу против криминалитета и злочинаца, који се користе свима савременим научним знањима и проналасцима да би усавршили своје антисоцијалне акте.

„Полицијска настава — вели Д-р Стокис⁽²⁾ — организује се са свију страна. Свуда се признаје потреба модернизација средстава акције правосуђа и паралелна сталног увођавања криминалитета помоћу методичне организације и применом научних знања.“

Истичући потребу за установљењем полицијских школа у Белгији, Стокис додаје:

„Организације ове врсте стварају се већ у осталим земљама. Париска полиција притежава од 1907 год. скуп курсева којима руководе шефови одељења; агенти су подељени у разне бригаде, по којима примају специјалне инструкције. Може се дакле, рећи, да у француској престоници у истини постоји приправна полицијска школа.“

Скорашње установљење одељења за идентификацију у Лиону допустило је нашем ученом пријатељу Локару да искористи, за професионално формирање полицијца, многобројни научни материјал, који је скупила школа познатог Лакасања — најчувенијег оснивача нове науке.

Немачка већ има потпуну организацију центара полицијске наставе. Велики градови: Берлин, Хамбург, Минхен, Дрезда и Франкфурт имају, уз одељења за идентификацију, и школе у којима се предаје Полицијска Техника, бар у појединим деловима, а више пута преко године одржавају се серије конференција о антропологији, дактилоскопији и судској фотографији. Да би се са предавањима познатих стручњака упознао што

већи број полицијца, створене су заједничке школе. Тако Урбан, у Минхену, скупља полицијце из Нирнберга, Вирцбурга, Штутгарта и Дармштата, док Д-р Пап држи у Франкфурту предавања ученицима из Калеруе, Фрибурга и Хајделберга. Настава Полицијске Технике, врло добро схваћена, наводи се, такође, и у жандармеријској школи у Волоу-у.

Чувени центар полицијске наставе, створен у Риму 1912 год. заузимањем професора Отоленги-а, заслужио је, под његовом управом, сјајну репутацију, како по вредности својих професора тако и по постигнутим успесима. У многим италијанским провинцијским градовима отворене су локалне школе уз одељења за идентификацију.

У Швајцарској, чувена лозанска школа блиста живом светлошћу. Наш пријатељ Раје привлачи својим предавањима, не само полицијце из осталих кантона Конфедерације, већ и знатан број страних полицијских чиновника, који у својим земљама пронађу реч и пример славног писца Полицијске Технике.

Центри полицијске наставе у Аустрији створени су под утицајем Х. Гроса. Приправна полицијска школа у Вечу лиферије сваке год. просечно по 300 полицијца појединим градовима у унутрашњости.

У Букурешту, наш колега Миновић управља полицијском школом, која је дала многе интересантне радове.

Полиција у Лондону има такође приправну школу, у којој ученици примају кратке поуке.

Русија је почела да организује у разним центрима наставу Полицијске Технике уз одељења за идентификацију.⁽¹⁾

Шпанија притежава у Мадриду одељење за идентификацију, у коме је пок. Олорис предавао Полицијску Технику. У овом одељењу угледала је света идентификација помоћу посебних дактилоскопских формула прстију, збијена у Ручни Регистар Идентификације.“

У Америци постоје више центара полицијске наставе, већином уз одељења за идентификацију. Познате су школе: Вучетића у Ла Плати, Карвала у Рио де Жанеиро, Вилотиа у Сен Полду и т. д. Сједињене Америчке Државе имају, такође, професионалних школа, нарочито у Њујорку. На курсевима, који у овим школама трају отприлике годину дана, полицијски чиновници усавршавају своје техничко образовање.

У побројаним школама настава се не изводи увек на исти начин и варира, разуме се, према приликама и потребама.“

Изложени редови најбоље показују колика се вредност данас придаје професионалном образовању полицијских и судских органа, и колико смо далеко од

времена у коме је ова настава зависила поглавито од дугогодишње шаблонске праксе, а успех у истрагама више од пуког случаја но од позитивног рада.

Захваљујући множини знања, позајмљених из разних грана науке и методично сређених, данас се и у домени полиције, као и у доменама осталих професија, може оперисати са позитивним фактима и по утврђеним методама. Ово нарочито важи за судску полицију, која има за задатак да констатује извршење кривичних дела, и да изнађа и предаје судовима на осуду њихово извршиоце.

Све радње, сви поступци органа судске полиције у циљу остварења овог задатка, сачињавају оно што се данас назива *кривичном истрагом*, а начин, боље рећи вештина којом се једна кривична истрага изводи, сачињава њену *технику*.

Позната је ствар да су у ранија времена, т. ј. пре појаве Полицијске Технике, кривичне истраге биле вођене потпуно шаблонски, без икакве утврђене методе, и без искоришћавања науке и многобројних научних пронађака. Успех ових старих истрага није стојао у тесној вези са утврђеним позитивним фактима и научним принципима, већ је у највише случајева зависно од индивидуалних подобиности иследника, од рутине, а врло често и од случаја.

Са формирањем Полицијске Технике извршен је читав преокрет у вештини вођења истрага, у корист репресије. Уместо ранијег лутања, пипања и нагађања, данашњи полицијско-технички органи корачају по сигурном и утврђеном путу, и у највише случајева долазе до позитивног успеха. Захваљујући својим полицијско-техничким знањима, они без великих тешкоћа решавају најкомпликованије криминалне проблеме и утврђују несумњиву материјалну истину у најсумњивијим случајевима; захваљујући овим знањима, они су у стању да на местима извршених кривичних дела уоче и констатује факте, који измичу погледима обичних људи, а који су од пресудне важности по успех истраге; они умеју да открију и оне трагове, који се голим оком не могу видети, и да из њих читају као из отворене књиге; они знају у којој им средини ваља тражити кривце и, најзад, они су у стању да несумњиво утврде њихову одговорност, као и невиност осумњичених. Најмањи траг, најмањи знак нађен на местима извршених кривичних дела: отисци ногу, руку, зуба, оруђа и т. п. који су у ранија времена једва могли сачињавати основ подозрења — претварају се у рукама полицијских техничара у необориме доказе. Данашња полицијска пракса обилује примерима, у којима су злочинци пронађени искључиво на основу отисака прстију, међу којима је било и таквих који се голим оком нису могли видети.

(СВРШИТЕ СЕ)

¹⁾ Archives d'Anthropologie Criminelle за 1904 год., стр. 271.

²⁾ Revue de Droit Penal et de Criminologie/1912 год.

¹⁾ У Петрограду је 9 овог месеца свечано отворен, у присуству министра полиције и правде, први полицијско-технички лабораторијум у Русији. Наше антропометријско одељење имало је част да буде позвано на ову свечаност. Писац.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Деспланк је био изашао из казненог завода пошто је издржао шест година. Примајући га у бригаду веровао сам да сам учинио извршен избор, али сам се брзо уверио да је неупотребљив и био сам принуђен да га отерам. Немајући од чега да живи прибегао је тад јединоме средству, које се у таквим околностима дружи са љубављу за порадом. Једне вечери идући улицом Вас, пред радњом некога мењача разбије излог, дигне једну паницу пуну злата и утекне, али у исто време почну за њим викати и гонити га. На речи: Држ'те га, држ'те га, које су се све више понављале Деспланк удвоји брзину и за мало па би утекао да на углу једне улице не паде у руке двојице агената, својих бивших другова; сусрет је био кобан. Пробао је да се отме, али узалуд; агенти га склептају и одведу комесару, који утврди да је ухваћен на делу. Како је Деспланк био у поврату осуђен је на вечиту робију и данас је у Тулону где издржава своју казну.

Људи непосвећени у ствар мисле, да агенти, који су постали из реда допова морају неминовно одржавати с њима везе, или бар да их заклањују све дотле док сами не налете на свећу. Могу потврдити да допови немају горих непријатеља него што су им пуштени осуђеници, који су пришли полицији и да ови, по примеру свију потурчењака, не показују никад већу ревност него кад се тиче помоћи пријатељу, а то ће рећи ухапсити бившега друга. Уопште допов који мисли да се поправио нема милости за своју бившу сабраћу, и уколико је у своје време био неустрашивији у толико ће бити немилостивији према њима.

Једнога дана Серф. Маколен, и Дорле беху доведени у биро као оптужени за крађу; видећи их Коко-Лакур, дугогодишњи њихов присни друг, као разјарен презрењем диже се и упита Дорле-а.

Лакур. Баш ви, господине угурсузе, нећете да се поправите?

Дорле. Ја не разумем, г. Коко, ваш морал!

Лакур (бесан). Кога зовете Коко? Знајте да то име није моје, ја се зovem Лакур; да, Лакур, разумете ли?

Дорле. Ох, Боже, ја нисам знао то; ви сте Лакур! али, ваљда нисте заборавили да онда, док смо били другови, нисте хтели ни да чујете за друго име него за Коко и сви пријатељи нису вас друкчије ни звали. — Реци, Бога ти, Серфе, да ли си видео гдегод овако тврд коко.¹⁾

Серф (подижући рамена). Нема више палакања, свет се измењао, господин Лакур!!!

Лакур. Тако је, тако је; друго време други обичаји; *castigat ridendo mores*; можда сам у младости могао имати погрешака, али...

Лакур рече још неколико фраза у које увуче реч част, али Дорле, који није био вољан да слуша његово причање запуши му уста подсећајући га на прилике кад су радили заједно. Много пута је Лакур имао оваквих непријатности; кад год је покушао да крадљивце прекори за њихову приврженост *занату* увек је такве непријатности добијао као награду за своје добре намере.

Тридесет трећа глава.

Поставши шефом полиције сигурности нисам имао више да се чувам замки у које су ме толико пута хтели увући. Време искушења било је прошло, али ипак сам морао бити на опрези због злобне зависти неких мојих потчињених, који су жудели за мојим местом и употребљавали све да би ме уклонили. Како-Лакур је био нарочито један од оних који су ми највише ласкали, а гледали да ме униште. И кад би он са педесет козака изјурio обарајући све пред собом, само да ми рекне оно бљутаво „на здравље“ ако би чуо да кинем, био сам сигуран да има нешто опасно скривено. Нисам се ни најмање варао на ове ситне пажње овога човека, који пада у прашину кад се треба само поклонити; и како сам био свестан да вршим своју дужност није ме се ни мало тичало да ли је његова претерана учтивост била лажна или истинита. — Није прошло много дана а моји шпијунци ми јавише да је Коко душа неких подлих скупова, који су држали на мој рачун. Спремају се, рекоше ми, да ме оборе и да је се образовала једна партија, која се сагласила с тим да сам ја тиранин кога би требало оборити. Испрва су се завереници задовољавали само да рошћу противу мене и како су се надали моме сигурном паду сваки је од њих прижељкивао наслеђе Александрово.¹⁾ Не знам да ли је наслеђе припало најдостојнијем, али знам добро да мој наследник није пропустио да се наплати пре мога одступања.

То роптање и подмукло дошаптавање Лакура и његових верних пређе и у дело. Што се више приближавало држање седница поротног суда који ће судити Појау, Леблану, Бертелеу и Лефебиру оптуженим за крађу са разбијањем извршену помоћу једне оштро зашиљене полуге, они су распростирили глас да сам ја у очи пропасти и да сигурно нећу извући читаве ноге.

Ово предсказивање, распростра по свима винарским радњама око „Палате Правде“ одмах ми је достављено; али ја се нисам узнемиравао ништа више него од других, која се нису испунила, само сам опазно да је Лакур удвојио своју бригу о мени; он ме је поздрављао са већим истицањем свога поштовања него пре; његове очи

због дволечног држања избегавали су све више да се сретну са мојим. У исто време приметно сам још код тројице мојих агената, Крестјена, Итине-а и Деко-стара, да су удвојили ревност и услужност у служби, што не зачуђаваше. Извештен сам да ова господа имају честе састајке са Лукуром; сам ја и не мислећи да их уходим, ухватио сам их једне вечери да разговарају о мени. Прозлазећи једне вечери кроз двориште Сен-Шапел, они су уговарали и на светом месту, чуо сам да се један од њих подсмеваше што не могу избећи удар који ми се наноси. Какав је то удар? Нисам имао о томе појма док Пејоа и његови другови нису изведени пред суд. На претресу сам дознао крвничку удурму, која је требала да утврди да сам ја био подстрекач у злочину због кога су дошли на оптужничку клупу. Пејоа је наводио да је се обратио мени и питао да ли познајем кога *врбача* коме би требао какав замењеник и да сам му ја предложио да краде за мој рачун и чак да сам му дао три динара да купи полуцу са којом је ухваћен на крађи код Лабати-а. Бертеле и Лефебир потврдише то што је рекао Пејоа, а један винарски трговац, неки Леблап, оптужен као и они, који изгледаше да је баш он онај који је дао новац за набавку овог алати, храбраше их да истрају у одбрани, која ако буде усвојена имаћаше за циљ да њега ослободи. Адвокати који су их у овој кривници бранили нису пропустили да искористе ово моје назови навођење. Они су говорили по своме убеђењу и, ако нису успели да увере поротни суд да донесе одлуку повољну за њихове клијенте, ипак су успели да и код судија и код публике изазову сумњу противу мене. Због тога сам налазио да је нужно да се браним и, сигуран у своју невиност, умолио сам г. управника полиције да изволи наредити истрагу у циљу да се утврди истина.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Суд општине бистричко, актом од 13 XI. 1912. Бр. 1691, пита:

„1. Може ли општ. суд, да суди кривце учињене у шумама, предвиђене чланом 106. закона о шумама и ако може, онда каквог је значаја чл. 111. истог закона, у коме стоји: „Ко без одобрења осече у шуми необорено дрво, или сече, вади и износи саднице, сматраће се, да је учинио дело крађе и казниће се од 1. до 12. месеци затвора, а поред тога осудиће се да оштећеном накнади вредност украденог дрвета по чл. 104, 105 и 106. овог закона. Суду изгледа, да су ова два члана — 106 и 111. — противречни један другом, те за то моли уредништво за објашњење, како треба разумети ова два члана и како ће поступати суд?“

2. Кад се нека удова обрати општинском суду тужбом, тражећи, да јој се одреди издржавање — односно удовичко

¹⁾ Алаузија на Александра Великог, који је на самртном часу на питање о наследнику одговорио: остављам моје царство најдостојнијем.

уживање — из имања њеног свекра, онда на који се начин има пронаћи — проценити вредност спора и како се она има рачунати, т. ј. да ли се надлежност општ. суда одређује према вредности годишњег издржања?»

На ова питања одговарамо:

1. Разлика између чл. 106 и 111. закона о шумама у томе је, што се чл. 106. предвиђају *потрице и злонамерни пошита, и шуме*, а чланом 111. *крађе*. Шта је, пак, крађа протумачено је у § 220 казненог закона. Према последњем ставу чл. 126, у вези са чл. 90. закона о шумама општ. суд није надлежан за извиђање и суђење дела из чл. 111., а према првом ставу чл. 126. у вези са чланом 1. истог закона он је надлежан за извиђање иступних кривица из чл. 106., учињених у општинским, сеоским и приватним шумама. Кад се, пак, и докле могу те кривице сматрати као иступне објаснили смо у 46. броју Полицијског Гласника од 9. децембра ове године.

2. Судска пракса сматра спорове за издржавање као *непроцењиве*, а према § 27. а грађ. суд. поступка првостепени судови надлежни су за све непроцењиве спорове, изузимајући пољске службености. Према овоме општ. суд уопште није надлежан за суђење пом. спора, те за то треба упутити тужиљу првостеп. суду.

Р. А. Л. деловођа општ. губеревачке, у срезу космајском, пита нас:

»Кад се нека жена, чији је муж погинуо у рату, ода неморалном животу, да ли таква жена има права на инвалидску потпору и да ли би јој се на неки начин правним путем могло укинути право на удовичко издржавање из имања погинулог јој мужа, пошто нема деце?»

На ово питање одговарамо:

Чланом 5. закона о инвалидској потпори предвиђа се, да то право на потпору *губе* удовице и друга женска чељад, *ако би се одале скитњи или неморалном владању*. Према овоме пом. жена може изгубити инвалидску потпору, пошто јој се таква потпора одреди и почне је уживати, ако се не окане живота, којим је почела живети.

Што се тиче права на удовичко уживање, то јој се право по закону не може укинути због неморалног живота. § 417. грађан. закона предвиђа губитак овога права само у случају, ако је жена свога мужа вероломно оставила, а не поставља никикве услове за женино владање после мужевљеве смрти.

В. М. деловођа општ. сесалачке, Д. С. писар општ. чачанске, М. А. Р. општ. деловођа и М. Ж. председник општ. јабланичке, упутили су нам неколико питања, којима се траже обавештења о томе, да ли припада плата оним општинским часницима и службеницима, који су у рату и како им се поставља замена.

На ова питања одговарамо: За отступност оних општинских часника и службеника, који су у рату, не важе одредбе

из закона о општинама, које говоре о осуствима било због приватних потреба било због болести. Сва та лица налазе се на једном од најважнијих државних послова *и за то им припада плата за све време док су на граници*. То се јасно види из закона о законодавном тумачењу чл. 22 и 76. закона о устројству војске (в. 238. бр. Српских Новина од 20. октобра ове године), где се оним општинским часницима и службеницима, који су случајно резервни официри, обрачунава плата као и резервним официрима, који су у грађанству чиновници, т. ј. не примају у војсци никакву плату, ако им је у грађанству плата равна официрској плати или већа, а ако им је у грађанству мања плата, онда им се у рату допуњује само она разлика до официрске плате.

Према овоме они општински часници или службеници, који су на граници, *не могу се отаџитати из службе докле год се баве тамо, нити им се за то време ма на који начин може ускраћивати њихова редовна плата*.

Што се тиче замене отсутних општинских часника, она ће се, ако има стварне потребе за то, вршити у свему по одредбама закона о општинама које о томе постоје (чл. 120. зак. о општинама), *али заменици за цело време замене немају права на плату замењеног часника*. Замена општинском деловођи такође ће се вршити по члану 120 закона о општинама. Ако има млађег писара, дужност деловође вршиће тај писар, што је предвиђено и чланом IV. тач. 4. правила за ослобођење чиновника и отправника јавних служби од позива на војну службу у миру и рату. Где нема млађег писара, општински суд ће одредити заступника деловођи било из реда писмених одборника, било кога од других писмених грађана. У овом последњем случају, ако општина има каквих уштеда, може таквом лицу одредити извесну плату и такав се издатак у своје време мора надлежно одобрити.

Благајнику одређује заступника општински одбор у смислу чл. 120. закона о општинама и то у првом реду кога од општинских часника и службеника, али се такав заменик може по потреби узети и из реда осталих писмених и способних грађана, па и они морају бесплатно вршити ту замену, ако општина не би имала од куда особено их платити. То исто важи и за остале општинске службенике. На место отсутног служитеља може се узети сваки обвезник последње одбране.

Ова обвеза бесплатно замењивања у свима овим случајевима проистиче из саме природе ствари и нама је за чудо, да је у појединим општинама могао и наступити такав случај, да се упражњују места људима, који су отишли да положе свој живот за част и срећу наше земље. У Србији је сваки грађанин војник, а у рату свака дужност обавезна. И замена код јавних служба представља у рату једну војну обвезу, и за то, ако би у којој општини наступно случај, да неко иначе способно лице не пристаје на бесплатну замену, нека општина тражи од

надлежне окружне команде, да га она нагна, на испуњење дужности. Наравно у случају овакве замене мора се увек водити рачуна и о материјалним приликама самог заменика нарочито у варошким општинама, па не тражити принудну замену од људи, који су неопходни за одржање својих породица. У сеоским општинама, међутим, такви обзирни нису нарочито потребни, пошто тамо никоме и није главно средство за живот евентуална плата, коју би имао као заменик.

Суд општине орашке, актом од 4. VII. 912. Бр. 1058., пита:

»Кроз село Орашје протиче река звана Каленићска река, која због једног завоја — кривине успорава воду, те чини велике штете појединим грађанима, а излаже опасности и само село. Ова незгода могла би се лако отклонити на тај начин, што би се река могла пропустити кроз имања двојице овдашњих грађана прокопом новог корита у дужини свега 40. метара. Сопственици тих имања, пак, добили би накнаду за одузето земљиште од старог речног корита. Моли се уредништво за објашњење, на који би се начин могао свршити овај посао и шта треба суд да предузме, па да не дође до какве одговорности?»

На ово питање одговарамо:

Посао о коме је реч нарочито је предвиђен последњим ставом члана 15. закона о водама. По тој одредби власт може наредити да се тај посао сврши, пошто извиди ствар и саслуша оне, којих се тиче тај посао. По чл. 29. истог закона, пак, окружно начелство је надлежна власт, која у опште решава питања о употреби воде у смислу чл. 15. тога закона. За то нека се општински суд обрати начелству са овим тражењем, па ће оно учинити што треба.

Суд општине опшанске пита нас, до које суме може општин. суд изрицати казне по закону о чувању пољског имања за потрице усева, кад су те потрице већих размера.

На ово питање дали смо одговор у бр. 42. *Полицијског Гласника* од 11. XI. 912. поводом питања Ј. М. Цакића, деловође општине јабланичке. Овим питањем деловођа општ. опшанске дао је доказа о томе, како апсолутно не чита Полицијски Гласник, јер ово објашњење није бар тако давнашње.

М. П.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Пропис III-ћег одељка чл. 152. зак. о општинама, односи се на повреду права како приватног тако и јавног карактера.

Одбор општине вароши К. усвојивши извештај ужег одбора о понудама за електрично осветљење вароши, за потребу општине и приватних грађана, до-

нео је одлуку да се извесном друштву да повластица за инсталацију електричног осветљења.

Противу ове одлуке одбора општинског извесни грађани изјавили су жалбу окружном начелству.

Окружно начелство на основу чл. 85 с погледом на чл. 152 и 170 зак. о општинама и чл. 11 зак. о уређењу окр. и срезова, донело је решење којим је одобрено поменуто одлуку општинског одбора.

По изјављеној жалби Државни Савет повишито је решење начелства са ових разлога:

Противу одлуке општинског одбора којом се даје концесија за електрично осветљење вароши има места жалби од стране појединих грађана, а нарочито оних, који су се са својим понудама за електрично осветљење јавили општини, јер овде постоји случај из III одељка чл. 152 зак. о општ., према коме: „*појединци*“ имају право жалити се непосредној надзорној власти против одлука одбора, одбора или општинског суда, ако би се нима вређала каква њихова права.

Као што се види из ове законске одредбе речи „*вређала права*“ нису употребљене у ужем смислу, те да би се из њих могао извести закључак да се односе само на *приватна права*, јер да је ово била намера законодавчева онда би то изречно било напоменуто употребом речи „*приватна*“, већ је њихов смисао *ширег значаја* и односи се на права појединаца како „*јавног*“ тако и „*приватног*“ карактера.

Према овоме налазећи, да се поменутом одлуком одбора општине К. гангирају права грађана у ширем смислу — Начелство окружно умесно је се упустило, поред оцене одборске одлуке по званичној дужности у смислу I одељка чл. 152. зак. о општинама, и у оцену ове одлуке по изјављеним жалбама од стране појединаца, јер, ако би се узело да се овом одборском одлуком према којој би евентуално могао наступити обавезни однос између општине и конзорције за електрично осветљење вароши за један низ година у погледу потрошње и плаћања електричног осветљења за општину у износу 24.000 дин. годишње, или 2000 дин. месечно, — не вређају *никаква права појединаца*, онда би се дошло до закључка: да општински одбор, на један *посредан* начин, као што је овде случај, може увек да обвезе и да задужи општину којом хоће сумом без да о томе да своје вето општински збор као надлежан према тач. 5, 7, и 9 чл. 33. зак. о општинама.

На овај начин у погледу надлежности општинског збора за решавање у појединим важним и крупним општинским питањима, отишло би се у бесконачност и са недогледним штетним последицама за грађане појединих општина, и то једино због погрешне примене законских одредаба од стране надлежних власти.

Прелазећи на оцену жалбеног решења начелства, Државни Савет налази: да је

оно донесено на непотпуно извиђеним и оцењеним околностима према наводима жалилаца у њиховим жалбама. Тако: кад су поједини жалбоци против одборске одлуке истакли околност: да општински одбор није био надлежан према чл. 86 тач. 7 зак. о општ. да коначно реши питање о електричном осветљењу вароши, пошто овај посао далеко прелази вредност од 6000 дин. и то не једном за свагда, но кроз читав низ година, с изгледом не на смањивање, но на повећање; даље, да су у решавању приликом доношења одборске одлуке учествовала заинтересована лица у овом послу, онда је начелство било дужно да ове околности узме у оцену и по њиховој оцени да донесе образложену своју одлуку, из које ће се видети: из којих законских разлога налази да су ови наводи умесни или неумесни с обзиром на наведени који други законски пропис закона о општинама. При оцени овога питања скреће се пажња окр. начелству да оцени: да ли се одборском одлуком којом се усвајају прописани услови од стране ужег одбора за електрично осветљење ствара обавезни однос између општине и понуђача за осветљење, па ако би нашло да се ствара, онда да ли је овде случај који предвиђа тач. 4 7 и 9 чл. 33 закона о општинама према којима би коначном решењу овог питања имала да претходи одлука одборска.

Одлука Државног Савета од 26 новембра 1912. године Бр. 7117.

К. И. Б.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

2 овог месеца, преко ноћ, обијена је каса Милана Милосављевића, трг. из Крушевца, и из ње однето 10—12.000 дин. новца у разној монети. Обијање је извршено оштрим оруђем; лопов је направио отвор код самог трезора. Пошто је овај отвор мали и са шиљастим ивицама, није искључена могућност да је крадљивац повредио руку провлачећи је кроз овај отвор.

Депеша Начелства Округа Крушевачког Бр. 11067.

4 овог месеца неки непознати човек прошао је с колима кроз Јагодину и одвео са собом Милана, дванаестогодишњег синчића Богомира Здравковића, из Дубоке. Одведени Милан омаде је, плав, дежмекаст, очију жутих; од одећа има: две антерије од шајка, грудњак, шајкачу и панталоне од материје.

Депеша Начелника Среза Беличког Бр. 22610.

Зорка Новаковић, родом из Доњег Милановца, одговара за *детоубиство*. Лични опис непознат.

Акт Начелства Округа Тимочког Бр. 9285.

Сава Д. Ђорђевић, из Солачке Сене, побегао је 3 овог месеца из затвора општине Јагњилске. Стар је 30—32 год., средњег стаса,

дежмекаст, косе, обрва и бркова црних, очију жућкастих, на десном палцу и кажипрету има белегу од посекотине.

Депеша Начелника Среза Пољаничког Бр. 11142.

Предраг Неранчић, из Алексинца, окривљен је за опасну крађу. Стар је 17 год., црномањаст, добро развијен, на врату, код кичме, има белу белегу.

Депеша Начелника Среза Моравског Округа Нишког Бр. 17881.

ТРАЖЕ СЕ

Даринка Лазућ, служавка, из Свилајнца, одбегла је 3 овог месеца од своје куће. Стара је 16 год., средњег раста, у лицу сува, црномањаста.

Депеша Начелника Среза Ресавског Бр. 20427.

МАНГУП СТОКА

При срезу бољевачком налази се једна мангуп-кобила, матора 10 год., лаке доратасте, на леђима има убој од седла.

Депеша Начелника Среза Бољевачког Бр. 16277.

УХВАЋЕН

Владимир Стајић — Ђорђевић, одбегли осуђеник Пожаревачког Казненог Завода, ухваћен је у срезу добричком и спроведен на даље издржавање осуде.

Депеша Управе Пожаревачког Казненог Завода Бр 4309.

НАЂЕН ЛЕШ

На спруду реке Нишаве, на месту званом „*Болови*“, у атару општине бело-паланачке, нађен је један непознат човечиј леш, стар 60 до 70 год., косе и бркова проседих, у одећу народном које се носи у округу пиротском. Према извршеној секцији, лекаром мишљењу и свима осталим околностима, изгледа да се ово лице случајно удавило.

Да би се утврдио идентитет овог леша, Начелник Среза Бело Паланачког актом Бр. 12468 моли за извешће: да ли је, и одакле је у последње време, нестало лице са оваквим личним описом?

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

ОБУСТАВЉЕНО

Издавање календара „*Полицјај*“ за 1913 годину обустављено је због ратних прилика. У место календара штампаће се после нове године „*Полицјај*“ као помоћна књижица за све полицијске и општинске службенике са одабраном и занимљивом садржином из области полиције.